

PUBLIC ACCESS 2010 : 5

Nyhetsbrev om radio, TV, film och andra medier
- mediepolitik, yttrandefrihet och teknik –

5 maj 2010

www.publicaccess.se

ledare

Haveri för dansk radiopolitik

Det ser ut som Danmarks Radios P1 kan få en privatägd konkurrent, som inte skall reklamfinansieras men däremot få ett årligt statsstöd om DEK 125 miljoner (se notis under Radio). Därmed skulle ny-tillträdde kulturministerns dröm om en konkurrent till P1 uppfyllas. Men som påpekas i danska nyhetsbrevet Radionyt lyssnar danskarna idag till 86 procent på statskontrollerad radio (se annan notis). Denna nya konkurrent till P1 skulle således öka på denna andel ytterligare. Politikerna har förstås insett att det liksom med Operan och andra kulturinstitutioner inte går att finansiera en seriös radiokanal med reklam – ens delvis. Det handlar inte enbart om en ekonomisk verklighet utan att en sådan kanal inte skulle få många lyssnare. Har kulturministern redan försäkrat sig om EU:s medgivande till att statsstödet går till ett danskt företag även om ett holländskt företag erbjuder en billigare lösning?

Politiker missar ofta i dessa sammanhang att *ägarskapet* är väsentligt för en radiokanals trovärdighet och integritet. Att dela ut skattemedel eller public servicemedel till privatägda radio- eller tv-kanaler göder ägarna och skapar misstro bland lyssnarna. Det är skillnad på att vara privatägd eller samhälls-ägd. Public service skall hållas utanför marknaden och marknaden skall hålla tassarna från public service. Ett bra kommersiellt radio- eller tv-bolag kan gärna använda en del av vinsterna till seriös journalistik och kvalitetsproduktion för att utmana public servicekanalerna.

Det finns även politiker i Sverige som när liknande omöjliga drömmar om en konkurrent till SR:s P1. Men i svenska Riksdagen liksom kulturministern är nog klok att inte tillföra offentliga medel till en privat aktör för att sända radio. Vi skulle kunna tipsa danskarna om den unika svenska modellen med hela *tre* public servicebolag. Eftersom många upplever att DR blivit för stort är det dags att helt enkelt dela upp DR:s radiodel i två skilda offentligägda public servicebolag som båda finansieras av medieavgiften.

En statsstödd privat radiokanal är det sjukaste påhittet hittills i dansk mediepolitik. Slå vakt om public service även i Danmark.

Redaktör & Ansvarig utgivare: **Christer Hederström**
Redaktionsråd: **Gunnar Bergvall** och **Ola Stockfelt**, Teknik & Distribution: **Ideosphere**
Redaktionen: redaktion@publicaccess.se
0733-249750
Om abonnemang och annat: <http://www.publicaccess.se>

ledarstick

Vem behöver TV-reklam?

Enbart under första kvartalet 2010 uppgick totala reklamintäkterna i Sverige till närmare 6,8 miljarder kr. Man kan fråga sig hur mycket av detta som gynnar produktivkrafterna d.v.s. håller hjulen ingång och genererar intäkter till att bygga landet. Och hur stor andel av detta som endast är en rundgång av att hålla reklambyråer och medieföretag igång. Klart är att reklamintäkterna är viktiga för dagstidningen och därmed kan medborgarna försäkras yttrandefrihetsplattformar för nyheter, fakta och debatt. Men behöver vi verkligen de flesta reklamfinansierade tv-kanaler? Ingen kan väl med bästa vilja påstå att tv-kanaler inom Stenbecks- och SBS-sfären har betydelse för den svenska demokratin och knappast heller för ett vitalt näringsliv. Inte heller tittarna uppskattar tv-reklamen i jämförelse med andra reklammedier.

De företag som annonserade mest i tv 2009 var Procter & Gamble, L'Oréal Sweden. Unilever Sverige, Telia, 3, Svenska Spel, Spendrups bryggeri, Coca-Cola, GlaxoSmithKline och McDonald's. Telia och 3 är undantag, som betydelsefulla aktörer inom telekommunikation, men övriga tillför inte nationen något produktivt mervärde. Att konsumenterna behöver tv-reklamen är en myt.

På marknaden är tv-reklamen en motverkande och antikapitalistisk kraft. En fungerande kapitalism förutsätter nämligen ett ömsesidigt givande och tagande av den som säljer respektive av den som köper en vara eller en tjänst. En konsument måste således få saklig och sann information innan man gör sitt köpbeslut. Detta ger inte tv-reklamen, som mer än någon annan reklamform spelar på känslor och suggestion. Tv-reklamen är en avart som marknadsekonomi i ett demokratiskt samhälle kan vara utan. Dess existens bygger på invanda illusioner som ett fåtal tjänar stora pengar på.

Marknätet som amerikansk slavsändare

Radio- och TV-verket beslutar om sändningstillstånd för alla tv-bolag som skall sända i marknätet (utom för public service-bolagen). Myndigheten har nu fått in ansökningarna för nationella tillstånd från 13 företag. De flesta finns redan i marknätet. Flest nationella tillstånd har sökts av etablerade angloamerikanska tv-bolag. Att även den amerikanska kristna högern vill sända i marknätet är extra oroande. I övrigt handlar det mest om Bonniers och Stenbeckssfären (Se vidare notis i avd Television).

RTVV ska vid tillståndsgivningen *särskilt beakta att sändningsutrymmet kan tas i anspråk för tv-kanaler som tilltalar olika intressen och smakriktningar. Det ska därför finnas en bredd i programutbudet med såväl tv-kanaler med blandat innehåll som nischkanaler, och det ska finnas tv-kanaler från flera av varandra oberoende programföretag.* Denna instruktion från regeringen kan låta bra, men det hela bäddar för en kulturpolitisk katastrof. Med det urval RTVV nu har kommer sannolikt den redan idag angloamerikanska dominansen i det statliga marknätet öka väsentligt. Den kristna högerns kanal uppfyller mycket väl ovanstående kriterier. Den enda "motkraften" skulle kunna vara Bonniers och Stenbeck, som dock också mest sänder amerikansk tv. Den ensidighet i marknätet måste ersättas av ett brett programutbud med förankring i svensk och europeisk verklighet och kultur. Även jurister och räknemissar måste känna till att det finns en värld utanför Storbritannien och USA. Ett utbud som står närmare de med ett annat modersmål än engelska. Den föreslagna nordiska kulturkanalen i samverkan med Arte (se notis) borde platsa väl i marknätet.

Till skillnad mot i Danmark och Norge har också svenska staten gjort det stört omöjligt för det civila samhället att få sändningsutrymme i marknätet genom att sätta upp marknadskrav på de som söker. I praktiken finns endast ett fåtal lokala/regionala kanaler i marknätet och de drivs av regional dagspress. Ideellt drivna Öppna Kanaler är utestängda i konkurrensen med de stora grabbarna och kristna högern.

Duicka inte längre för denna fråga kulturministern. Du behöver inte längre försvara det monster som den tidigare s-regeringen skapade. Gör något bra - och svenskt - av marknätet.

Lam rödgrön radiopolitik

I en gemensam motion säger den rödgröna oppositionen nej till regeringens förslag att slopa det s.k. riksförbudet för närradion. Detta är i sig bra eftersom åtgärden snarar stjälper än hjälper den tynande närradion. Men man borde också ha kommit med något konstruktivt bidrag i sin motion. Tyvärr har framförallt socialdemokraterna under alla år valt att säga nej till alternativt helt ignorera närradion. Man kunde ha försökt med det som även denna regering misslyckats med; att stoppa privatiseringen och kommersialiseringen av närradion. Ett slopande av riksförbudet kommer nu att påskynda en utveckling som också innebär ett hot den etablerade reklamradion.

radio och tv

Ny myndigheten för radio och tv på väg

I propositionen *En ny radio- och tv-lag* föreslår regeringen att Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV ska slå ihop till en förvaltningsmyndighet med namnet *Myndigheten för radio och tv*. Till myndigheten knyts ingen styrelse utan enbart ett s.k. insynsråd.

Regeringen har nu fattat beslut om direktiv för bildandet av den nya myndigheten liksom för avvecklingen av Radio- och tv-verket, Granskningsnämnden för radio och tv och Taltidningsnämnden. För Bildandekommittén är ordförande Magnus Larsson, som idag leder både Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden. Experter blir Eva Tetzell och Helena Söderman från GRN, Kerstin Morast och Peter Schierbeck från RTVV. Tomas Lindman, departementsråd och chef för internationella sekretariatet vid Kulturdepartementet leder Avvecklingskommittén. Den nya myndigheten skall inleda sitt arbete redan 1 augusti i år.

Puntland får egen radio och tv

Informationsminister Abdihakim Ahmed Guled i Puntland i Östra Somalia meddelar att den halvt självstyrande staten snart får sin egen radio och tv. Han tror att detta kommer att bidra till att återföreningarna de rivaliserade fraktionerna i Somalia. Radio- och tv-stationerna kommer att bli självständiga och opartiska. (somialiweyn.org). Puntland är den del av Somalia som är minst utsatt för stridigheter.

Yemen och Somalia

upprättar mediasamarbete

De två islamska staterna har tecknat ett avtal om medieamarbete. Det innebär bl.a. att Yemen kommer att tillhandahålla Somalia dokumentärer, religiösa program, yemenitiska tv-serier, sång- och tv-underhållning. Dessutom kommer i Yemen somalier utbildas teknik och programproduktion. Ett journalistutbyte kommer också att ske. En somalisk radio resp. tv-station kommer att byggas upp efter yemenitisk modell. (Yemen News Agency)

television

Nordisk kulturkanal med europasamarbete

En idé om en gemensam nordisk kultur-tv-kanal, som utöver sin nordiska profil eventuellt kan låta vissa franska och tyska kulturprogram ingå, lanseras av politiker i Nordiska rådet. *Om bara de nordiska länderna drar upp huvudlinjerna för hur de vill ha sin kultur-tv-kanal, så är ett samarbete mycket intressant för Arte*, säger André de Margerie chef för fransk-tyska public servicekanalen Artes internationella utvecklingsarbete. Arte har en budget på ca fyra miljarder kr per år sänder några av Frankrikes och Tysklands bästa public service-produktioner tvåspråkigt i båda länderna. Syftet är bl.a. att öka förståelsen över gränserna och till att erbjuda ett europeiskt alternativ till anglosaxisk kulturdominans – därav sympatin för det nordiska projektet. *Vill de nordiska länderna balansera det stora utbudet av amerikanska tv-program så har Arte mycket att erbjuda*, understryker de Margerie.

Stein-Roger Bull, Nordisk film, menar att hela den nordiska kultursektorn håller på att utarmas av att så många kanaler främst släpper fram kommersiella, publikfriande program. *Kan så olika länder som Tyskland och Frankrike enas om en gemensam kultur-tv-kanal så kan också Norden och vi borde passa på nu när Arte är redo att stötta oss*, säger han. Den nordiska kanalen ska inte producera eget innehåll, utan återsända eller samsända tv-produktioner från t.ex. NRK, SVT, DR och YLE. Men om man skulle vilja åka snålskjuts på Arte, med tillgång till franska och tyska kvalitetsproduktioner, skulle projektet vidgas till ett europeiskt samarbete. *Med en samnordisk tv-kanal skulle befolkningarna i de nordiska länderna få ett reellt alternativ till det massiva utbud av amerikanskproducerad tv som dominerar. Samtidigt skulle det bli en ny plattform för att öka intresset för nordisk konst och kultur inte bara inom Norden utan även i Europa*, säger Olemic Thommessen, som är Høyres kulturpolitiska talesman och som också driver

frågan i Nordiska rådet. (Svenska Dagbladet)

Inget hockey-VM på svenska i finsk public service

Hockey-VM definieras enligt regeringen som public service. Public servicebolaget YLE har dock ett sparkrav på sex miljoner euro över sig, och i det läget valde bolaget att inte gå in i kampen om sändningsrättigheterna för VM i ishockey från och med år 2012. Det blir i stället reklamkanalen MTV3 som tar över. Bänkidrottarnas upplevelse av hockey-VM får en helt annan karaktär. Men i ett finlandssvenskt perspektiv blir konsekvenserna mera djupgående än att kommentatorernas kavajer byter färg. Ishockey-VM hör till de idrottsevenemang som enligt regeringsbeslut måste vara tillgängliga för alla. Det innebär att alla Finlands matcher, semifinalerna och finalen måste sändas gratis i traditionell tv. MTV 3 kan inte placera de här matcherna i någon betalkanal, och inte heller hänvisa tittarna till nät-tv. Men resten av matcherna kan sändas över betal-tv, vilket innebär att den idrottsintresserade inte längre kan följa med turneringen som helhet.

Givetvis är det en försämring, medborgarna får inte lika mycket som förr för sin tv-avgift, public service tappar terräng gentemot de kommersiella medierna, och det blir snäppet svårare att argumentera för en obligatorisk tv-avgift för alla hushåll. Det gäller framför allt den finlandssvenska tv-publiken skriver dags-tidningen Västra Nyland i en ledare.

Om det går så att ishockey-VM efter ett par år blir ett så gott som helfinnskt evenemang har det offentligt finansierade tv-utbudet på svenska undergått en allvarlig försämring. Det finns ännu tid att förhindra avvecklingen. Sportredaktören på svenska Yle Kaj Kunns framhåller i dagens tidning att det krävs en politisk insats för att förhindra domänförlusten.

Det är en riktig bedömning, men frågan är hur långt politikernas inflytande över MTV 3 sträcker sig skriver tidningen. Det verkar rimligt att uppfatta definitionen av de nationellt viktiga idrottsevenemangen så, att sändning inklusive referat måste följa principen om likvärdig service på båda språken, oberoende av i vilka kanaler programmen distribueras.

Men Yle kan knappast tvinga på sin konkurrent MTV 3 en sådan tolkning. (Västra Nyland).

Man frågar sig hur rundradiobolaget tänker sig att en licens- eller medieavgift kan legitimeras om det avstår från just det som tittarna är beredda att betala för. Det är också en domänförlust för det svenska språket. Hockey-VM räknas till de nationellt viktiga idrottshändelserna, vilket rimligen betyder att de refereras på båda språken. Då direktsända idrottsreferat på svenska i radio upphört finns snart inget kvar skriver Mikael Kosk i en kommentar i Hufvudstadsbladet.

Få nya aktörer i marksänd tv i Sverige Amerikaner, Bonniers, Stenbeck dominerar

I dag har 39 nationella och fem regionala kanaler tillstånd att sända i digitala marknätet förutom SVT. I den senaste ansökningsomgången, som gick ut 26 april, hade 40 ansökningar om sändningstillstånd för marksänd tv kommit in till Radio- och TV-verket. 20 av ansökningarna gäller hd-tv, som dock ännu inte kan sändas genom Boxer eftersom de nya digitalboxar som behövs ännu inte finns. Bakom ansökningarna för nationella tillstånd ligger 13 företag. De flesta redan är väl etablerade på den svenska marknaden och många redan finns i marknätet.

Flest nationella tillstånd (19) har sökts av etablerade angloamerikanska tv-bolag; Discovery (3), Eurosport (2), MTV, SBS (2), Walt Disney, Fox (2) och Turner (4) samt en brittisk distributör för amerikansk tv-underhållning (4). Dessutom vill den amerikanska kristna högern sända i Sverige som "Scaneland Media Grupp".

Sedan finns grupper av kanaler knutna till Bonniers och Stenbeckssfären; åtta tillstånd för TV4-gruppen (C More Entertainment och TV4 AB), och åtta för Stenbeckssfären (TV1000 AB och Viasat Broadcasting). I övrigt finns ansökningar från några svenska intressenter: AB Trav & Galopp och Nonstop Television AB. Två regionala tillstånd har sökts; Upsala Nya Tidning, som ägs av NT-koncernen (som bl.a. driver tv-kanalen 24NT i Norrköping) resp. Västerbotten-Kuriren AB.

Public service törs inte satsa på ny dramatik
Norska regissörer säger att NRK inte törs satsa

på nyskapande norska dramaserier. Den prisbelönta filmregissören Sara Johnsen har i Aftonposten kritiserat dramaproduktionen i public servicekanalen, som hon menar är för marknadsstyrd och för lite innovativ. Hon får stöd av kollegor. *Sara Johnsen har startat en kärkommen debatt. Kompetansen blant regissørene er så god at vi fint kunne laget suksesser på høyde med for eksempel True Blood, Dexter eller danske Riket. Men ingen av disse ville blitt en suksess uten en risikovillig kringkaster som tok sjansen på å bestille dem,* säger Erik Poppe till Dagbladet. (Kampanje)

Huvudstadens öppna kanal kan ses i hela landet

Hushåll i hela Danmark som är anslutna till kabelbolaget Stofa kan nu ta emot Kanal København såväl digitalt som analogt. 600.000 hushåll är anslutna till Stofa, som ägs av Telia Sonera. Den icke-kommersiella Kanal København, som motsvarar bl.a. Öppna Kanalen i Stockholm, sänder i såväl marksänd digital-tv som i kabelnäten i Köpenhamnsregionen. <http://www.kanalkobenhavn.dk/>

Öppen kanal på gång i Eskilstuna

Närmediernas samarbetsorganisation i Eskilstuna (NSO) är en utveckling av den gamla när-radioföreningen som nu vill samla både närradio och lokala kabel-tv liksom webb under en hatt. Radio Eskilstuna har sedan flera år tillbaka lagt ut ett flertal filmer på webben av artistbesök mm i studion. Sedan flera år har man också sänt webbradio via streaming av sina eterprogram. *Vi vill kunna erbjuda vårt programinnehåll via alla mediekkanaler: eterradio, webbradio, kabel-tv, webb-tv och via de sociala medierna,* säger Ragnar Smittberg på NSO. *Vi kommer att satsa extra mycket på att få med våra många invandrarföreningar i Eskilstuna. Vår vision är att kunna erbjuda lokala nyheter och reportage från Eskilstuna på flera språk* Många av våra invandrare ser på Al Jazeera sändningar och vet inte ett dugg om vad som händer på deras nya bostadsort. Nu vill vi ge ett alternativ och vara med att förbättra integrationen i det svenska samhället säger Smittberg. <http://www.tveskilstuna.se/>

Tv-satsning i Göteborg om sex

I april hade en serie på åtta program från RFSU premiär på Öppna Kanalen i Göteborg. Programmen handlar om allt från porr till poli-

tik, att komma till och komma ut, sex. *Vi upplever att de flesta vill och behöver veta mer om sådant som rör sexualitet, relationer och sex i största allmänhet. Men det finns få forum idag där man kan få klar och tydlig information, därför beslutade vi oss för att göra egna tv-program. Programmen handlar inte om att bara ge ren fakta, vi vill även belysa nya infallsvinklar på de teman vi väljer att ta upp,* säger Carina Eriksson, ansvarig utgivare för RFSU-TV Göteborg.

Målgruppen är alla, men framförallt tonåringar och unga vuxna i Göteborg med omnejd. (Dagens Nyheter)

<http://www.oppnakanalen.se/goteborg>

Tv över gränserna en del av fredsprocessen

Informations- och rundradiominister Qamar Zaman Kaira äger att indiska tv-kanaler kommer att kunna sända i Pakistan. Å andra sidan kommer också måste också pakistanska kanaler att sända i Indien. Detta är en del av det diplomatiska utbytet mellan de två länderna. Kaira säger att kabelbolag redan sänder indiska dramaserier och såpoperor utan att regeringen har ingripit mot denna ännu formellt illegala verksamheten. (Asia-Pacific Broadcasting Union)

---

radio

Bättre villkor för brittisk kommersiell lokalradio

Den lokala kommersiella radion, särskilt de små radiostationerna, har senaste åren drabbats av minskande reklamintäkter i kombination med regelbegränsningar. Mediemyndigheten Ofcom har nu presenterat avregleringar som gör det möjligt för lokala radiostationer att fortsätta vara lokala, men med större flexibilitet. Från juni kan lokala FM-stationer ansöka om att få dela lokaler med varandra och även sända gemensamma program inom godkända områden. Men stationerna måste fortsätta att följa licensvillkoren och sända lokalt material som är relevant för lyssnarna inom resp. sändningsområde. Främst handlar det om lokala nyheter. Stationerna kan ansöka om att få minska antalet lokalt producerade program från tio till sju per dygn om de regelbundet istället sänder lokala nyheter, som fortlö-

pande uppdateras, på dagtid under vardagar.

Lokala stationer som sänder på mellanvåg kan ansöka hos Ofcom om att befrias från kravet om lokalt producerade program. Dock finns kravet kvar om att sända dagtid 10 timmar per vardag program som berör resp. nation (då särskilt Skottland, Wales och Nordirland). Större regionala analoga stationer (AM och FM) kan ansöka om att få slippa sända regionala program om man i utbyte sänder en riksversion av sina program också digitalt (DAB). På detta vis tror man konkurrens och valfrihet ökar på nationell nivå. Slutligen erbjuder Ofcom de DAB-operatörer, som har lokala och regionala kanalknippen (multiplexer), att ansöka om att få ändra täckningsområden för att få lokal DAB till nya områden.

Fakta: Den icke-kommersiella lokalradion *community radio*, som också sänder på AM och FM, har ett eget regelsystem och berörs inte av de föreslagna ändringarna.

Lokalradion vill inte stänga FM-bandet

En undersökning av Medietilsynet visar att 78 % av de lokala radiostationerna i Norge är emot ett beslut om en tidpunkt för nedsläckning av det analoga FM-bandet. Endast hälften av stationerna tycker att lokala radiostationer skall sända digitalt. Detta är i motsats till NRK, MTG och SBS som gärna släcker FM så snart som möjligt. En tidigare undersökning av Lokalradioförbundets 157 medlemmar visade pekade också på en liknande ovilja mot digitalisering. Kulturdepartementet avser att under detta år lägga fram ett förslag om DAB till Stortinget. (Kampanje)

Landsmötet i Norsk Lokalradioforbund har gett styrelsen mandat att överväga en ägarandel i det nya för radiobranschen gemensamma Digitalradio Norge AS. Lokalradiostationerna runt om i landet har sina egna sändaranläggningar och många vill fortsätta sända på FM, även efter att rikskanalerna övergår helt till DAB. Det finns i Norge idag över 140 konces-

sionsområden för FM medan det digitala nätet endast har 37 sådana. Lokalradion behöver minst ett 80-tal sådana områden.

Fakta: Norsk Lokalradioforbund organiserar 164 lokalradiostationer såväl kommersiella som icke-kommersiella (närradion).

<http://www.lokalradio.no>

Danska P1 kan få statsstödd konkurrent. Slut för P2

Om regeringspartierna får som de vill i pågående medieförhandlingar kommer Danmarks Radios P1 får en privatägd konkurrent, som inte skall reklamfinansieras men däremot få ett årligt statsstöd om DEK 125 miljoner vilket är mer än vad det kostar nuvarande P1 och P2 tillsammans. DR mister en radionät FM4 när tillståndet går ut vid årsskiftet. Denna kanal används nu att sända P2, som är en kulturkanal som är förpliktigad att sända 62 % klassisk musik och fem procent jazz. Det ser ut som mycket av denna musik då flyttas över till andra DR-kanaler. Medieförhandlingarna med alla partierna i folketinget fortsätter idag torsdag. (Radionyt DK)

Radiolyssning mest på statligt kontrollerade kanaler

I sitt nyhetsbrev Radionyt.com gör Stig Hartvig Nielsen ett brett angrepp på dansk radiopolitik. Han skriver bl.a. att hela 86 procent av all radiolyssning numera sker på statligt kontrollerade radiokanaler. Inte sedan radiomonoplet bröts 1983-84 på lokal nivå har så många lyssnat på DR många radiokanaler som har 82,2 % tillsammans med de 3,7 % som lyssnar på NOVAfm, som har public servicekrav och drivs av statsägda TV 2. Lyssnandet på icke-statlig radio är reducerad till nästan ingenting. Orsaken att det går så dåligt för såväl gräsrotsradio (närradio) och kommersiell radio är enligt Harvig Nielsen den borgerliga regeringen liksom kulturdepartementet mediechef Lars Banke, som anses ha haft för stor makt över kulturministrarna. Han var också, till skillnad mot de flesta partierna i folketinget, motståndare till en replanering av FM-bandet, som skulle ha gett mer utrymme för nya radiostationer. Replaneringen stoppades.

91 % av all radiolyssning sker på FM och DR har fyra landstäckande FM-kanaler. DR besitter samtliga attraktiva frekvensresurser. Både FM och DAB. Även lång- och mellanvåg släpper inte DR ifrån sig även om dessa två frekvenser i stort sett inte används längre. Kommersiell radio och icke-kommersiell lokalradio får till största delen hålla tillgodo med lågeffektsfrekvenser (160-500 W) och med en räckvidd begränsad till bara 5 km. Till råga på allt betalar kommersiell radio i Danmark betydligt högre upphovsrättsavgifter för musik än för radiostationer i andra länder; 70 % av sin omsättning till KODA och Gramex.

DR ökande andel av radiolyssningen beror på att politikerna har skapat omöjliga konkurrensvillkor och omöjliga existensvillkor för icke-statlig radio, samtidigt som att de kommersiella kanalerna saknar professionalitet och nytänkande. Sanningen är också att även om DR har en stigande marknadsandel så lyssnar danskarna allt mindre på radio skriver Hartvig Nielsen.

Läs hela det långa debattinlägget på <http://www.radionyt.com>

Reklamradiochefer angriper svensk radiopolitik

14 juni skall riksdagen klubba en ny radio- och TV-lag. När kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m) häromveckan presenterade lagförslaget talade hon om hur förutsättningarna för den kommersiella radion stärks. Men av det enda relevanta löftet till branschen – sänkta koncessionsavgifter – verkar det inte bli någonting. Istället planerar regeringen att dra in sändningstillstånden från de nuvarande innehavarna skriver SBS Radios VD Staffan Rosell och MTG Radios VD Anna Berggren i en debattartikel i Sydsvenskan.

Den kommersiella radion skall fortsätta att betala 138 miljoner kronor per år, eller omkring 20 procent av omsättningen, till staten. Det är inte lätt att förstå hur det är att stärka förutsättningarna för den kommersiella radion. Radions främsta konkurrent på den nationella annonsmarknaden, TV4, har nyligen befriats från koncessionsavgiften till staten. Vidare har regeringen valt att, med mindre justeringar, behålla det vidlyftiga system som ger ett antal dagstidningar, våra konkurrenter

på den lokala annonsmarknaden, hundratals miljoner kronor årligen i direkt stöd. Vår viktigaste konkurrent om lyssnarna, Sveriges Radio, erhåller årligen runt 2,1 miljarder kronor från licensmedel, plus avsevärda extra förstärkningar i år och de kommande två åren. Regeringen föreslår att de kommersiella radiostationerna skall fråntas sina sändningstillstånd utan ekonomisk kompensation. Reklamradiocheferna nämner även att justitiekanslern i sitt remissvar konstaterade att staten måste ge en rimlig kompensation och att utredningen kom fram till att kompensationen borde uppgå till totalt 500 miljoner kronor.

De skriver också att avskaffat krav på sändningar med eget material och program med lokal anknytning samt de utökade möjligheterna till sponsring visserligen är välkomna anpassningar av lagstiftningen, men dessvärre är deras ekonomiska värde endast symboliskt. Regeringen väljer alltså att strunta i vad juridisk expertis anser vara rätt och rimligt och avfärdar hela frågan om kompensation med en klackspark.

Läs hela debattartikeln på <http://www.sydsvenskan.se>

Radiolyssnandet i Sverige:

Viss uppgång för SR

Lyssnarna hittar långsamt tillbaka till Sveriges Radio, medan reklamradion tappar lyssnare visar SIFO:s senaste radioundersökning. Nästan sex miljoner svenskar, eller 74,7 procent av Sveriges befolkning, lyssnar på radio minst fem minuter dagligen. Det är en liten ökning jämfört med förra året. Och det är SR:s kanaler som står för ökningen, medan de kommersiella stationerna tappar. *För tio år sedan hade radion en räckvidd på 80,8 procent. Sedan började det sakta gå ner, i konkurrensen med internet. Nedgången nådde någon slags botten för två år sedan, och därefter har man legat ganska stabilt. SR har lyft upp sina räckvidder något, medan privat lokalradio har tappat*, säger Ulf Haraldsson, projektledare på TNS-SIFO.

48,9 procent lyssnar på SR minst fem minuter dagligen. Motsvarande siffra för kommersiell radio är 30,4. Den största kanalen är P4, som når 32,2 procent av befolkningen varje dag. Det motsvarar 2,5 miljoner människor. Morgnolyssningen står för en stor del av ökningen.

Tre miljoner svenskar lyssnar på något av SR:s program en vanlig morgon. Det är 200 000 fler än samma period för ett år sedan. *Ja, det är tydligt att Sveriges Radio har ökat sin morgonlyssning kraftigt på två år*, säger Ulf Haraldsson. (Journalisten)

Närradion:

Oppositionen vill behålla riksförbudet

Närradion är en ortsbunden föreningsradio med utrymme för olika åsikter och intressen, den är det ideella föreningslivets röst i etern skriver den rödgröna oppositionen i en gemensam motion med Berit Andnor (s) som första namn. Regeringen föreslår att kravet på det egna materialet, det s.k. riksförbudet, slopas. Förslaget väcker kritik från många håll, bl.a. menar Konkurrensverket att det finns en uppenbar risk att förslagen leder till en snedvridning av konkurrensen på annonsmarknaden, andra som yttrat sig anser att förslaget riskerar att tränga undan det lokala utbudet i närradion och även riskerar slå ut den ideella närradion. Det har också framförts att om "riksförbudet" slopas finns allvarlig risk för att kommersiella intressen och aktörer kan få ett avgörande inflytande över närradion. Oppositionen instämmer i kritiken och anser inte att det s.k. riksförbudet ska slopas.

Radio Sigtuna är inte närradio

Enligt Radio- och tv-lagen är en närradioförening en sammanslutning av flera tillståndshavare i ett sändningsområde för gemensamma närradioändamål. En sådan förenings programutbud får endast innehålla

- sändningar från evenemang av gemensamt intresse för tillståndshavarna,
- information om kommunal verksamhet, i begränsad omfattning,
- uppgifter om program och programtider samt andra upplysningar om närradioverksamheten på orten, eller
- provsändningar av program under högst tre månader, om programmen är framställda av någon som kan få tillstånd att sända närradio. Sändningarna i Radio Sigtuna har granskats av Granskningsnämnden i fråga om närradioförenings programutbud. Sändningarna bestod av en slinga som sändes dygnet runt när inga andra program sändes. GRN anser att innehållet i slingan som omfattade musik, annonser och programledarprat som inte rörde programinformation strider mot bestämmelsen

om närradioförenings programutbud i radio- och TV-lagen. GRN uppmanar Sigtuna närradioförening att följa bestämmelserna om närradioförenings programutbud i radio- och TV-lagen.

Fakta: En *närradioförening* är således inte det samma som en ideell förening som fått sändningstillstånd och som i sin tur kan vara medlem i en närradioförening. Vanligtvis är det närradioföreningen som äger eller hyr FM-sändaren.

Nu får även Bangladesh närradio

I flera år har den ideella organisationen Bangladesh NGOs Network for Radio and Communication (BNNRC), verkat för att tillstånd skall ges för Community radio, som skall kunna ta sig an lokala viktiga sociala frågor som fattigdom och utslagning, utbildning, hälsofrågor, kvinnor och barn, jordbruk och marknadsprisinformation, stödja yttrandefrihet och den demokratiska processen m.m. Regeringen har nu gett tillstånd till 12 sådana radiostationer. Elva stationer kommer att drivas av organisationer i det civila samhället medan en station - *Rural Radio i Amtali* - drivs av en statlig jordbruksorganisation. <http://www.bnnrc.net/>

Steve Buckley, ordförande för den internationella organisationen AMARC, ger sin applåd till det ihärdiga lobbyarbetet BNNRC och andra organisationer drivit i flera år för Community Radio. AMARC kommer att fortsätta ge sitt stöd till en vidare utveckling av sektorn i Bangladesh.

Fakta: World Association of Community Radio Broadcasters (AMARC) organiserar över 4.000 community radiostationer och organisationer i mer än 115 länder. <http://www.amarc.org>

Enbart afrikansk musik under fotbolls-VM

Public servicebolaget SABC:s 15 radiostationer i Sydafrika kommer enbart sända lokal och afrikansk musik under fotbolls-VM. Det handlar om 85 % sydafrikansk musik och resten blir musik från hela den övriga afrikanska kontinenten under perioden maj-juli. *We must remember that during this time, we will be ha-*

ving a variety of foreign guests on our soil... it is important that they are exposed to our culture musically and otherwise. By having the split in the music of mostly South African and African continental music, the public broadcaster wants to show that this event is not only for South Africans, but it is for all Africans to enjoy and celebrate. säger SABC-chefen Solly Mokoetle. (SAPA)

Radioakademins styrelse 2010

Den svenska Radioakademien har hållit sitt årsmöte och valt styrelse.

Christer Jungeryd SMT Radio, fortsätter som ordförande. Övriga ledamöter är Anna Birgersson-Dahlberg UR, Christer Hederström Community Media Forum Europe, Christer Modig MTG Radio, Clara Törnvall SR, Gabriel Palenque Stockholm Närradio, Hanna Stjärne SR, Linda Myron MTG Radio, Lisa Bergström SR, Patrick Mannerström RCS, Ulrika Bergqvist SR och Åsa Paborn SBS Radio.

---

allmänt

Möjligt med svensk Medieombudsman

Redan 2004 föreslog Journalistförbundet införandet av en gemensam Medieombudsman/Medienämnd för press, etermedia och webb. 13 maj startar en utredning, vars förslag ska presenteras i december. I ett förändrat, digitaliserat medielandskap behövs ett nytt självsanerande system för medierna. Det är de flesta i branschen överens om. Frågan är bara hur systemet ska se ut, vilka frågor det ska hantera, och vilka som ska ingå. *Syftet med det självsanerande systemet är att alla journalister ska jobba på ett så bra sätt som möjligt, men också att hålla lagstiftarna från livet. Vi har lagstiftare som enligt mitt förmenande varit oerhört klåfingriga*, säger Journalistförbundets ordförande Agneta Lindblom Hulthén. *I dag är det bara dagstidningar som ansluter sig till systemet. Hela den delen som inte är pappersburen - webbtidningar och andra webbpublikationer - är ett helt oreglerat område. Politikerna blir upprörda över sånt som händer på nätet, och som kränker privatlivets helgd. Och då vill de lagstifta. Men lagstiftningen hjälper inte mot detta, utan drabar bara den reguljära journalistiken.*

Agneta Lindblom Hulthén sitter själv med i den utredning som i december ska presentera ett förslag på det nya systemets utformning, och vilka som ska inviteras. Övriga deltagare i utredningen är Anna Serner (Tidningsutgivarna), Ulrika Knutson (Publicistklubben) och Hans Larsson (Sveriges tidskrifter). Det finns ett förslag att man som aktör på nätet ska kunna anmäla sig till systemet och få en etisk märkning på sin sajt. Ett annat är att enbart de som har en ansvarig utgivare kan ansluta sig till systemet.

Christoph Andersson, journalistlärare på Södertörns högskola, var under några år i början på 2000-talet sekreterare i Journalistförbundets Yrkesetiska nämnd. *Efter ett studiebesök i Norge inspirerades vi till införandet av en oberoende medienämnd. Det är intressant att vårt förslag börjar bli aktuellt i dag. Jag ser oerhört positivt på att det äntligen händer något på den här fronten*, säger Andersson. Han menar att det är angeläget att mediebranschen relativt snabbt löser hur de etiska frågorna ska hanteras: *Hur kommer vi åt att privatpersoner hänger ut folk på nätet? Sedan en Sverigedemokratisk riksdagskandidat hängde ut den misstänkte för Landskronadådet med namn och personuppgifter har det mig veterligen inte hänt någonting alls.* (Journalisten)

Norge digitaliserar alla biografier

Inte nog med att Norge som första land i världen har sjösatt ett projekt för att digitalisera samtliga biografier. När nu utrullningsschemat är klart visar det sig att det ska genomföras på ett år istället för de från början planerade två, rapporterar den norska tidningen Film & Kino. Dessutom står det nu klart att 30 salonger hos Oslo Kino och Norsk Kino ska utrustas med 4K-projektorer som alltså ger en fyra gånger så hög upplösning som 2K, vilket är den standard som används mest idag och som krävs för att de stora Hollywoodbolagen ska godkänna salonger för digital visning. I Sverige är ingen biografialong utrustad med utrustning för digitalvisning i 4K. *Vi jobbar för att ge den bästa underhållningsupplevelsen som rörliga bilder och ljud kan ge. Med den nya 4K-tekniken behåller vi det teknologiska försprånget som gör att folk fortsätter tycka att film är bäst på bio*, säger Geir Bergkastet på Oslo Kino till Film & Kino. Digitaliseringen i

Norge drar igång under juni då 37 salonger i Oslo, Bergen och Trondheim utrustas med nya projektorer. Därefter rullar det på till april nästa år då 387 salonger har utrustats med 2K eller 4K-projektorer. (Filmnyheterna.se)

TV ännu största mediet

Fortfarande ligger tv i topp när det gäller svenskarnas mediekonsumtion en genomsnittlig dag. Det visar statistik som Dagspresskollegiet presenterar i sin sedan 1986 årligen återkommande läsvanestudie. 2009 uppgav 83 procent att de dagligen tittade på TV. På andra plats kommer dagstidningar (77 procent) och på tredje radio (73). Därnäst internet (65), tidskrifter (36), bok (36).

1986 läste 97 procent dagstidningar på papper minst en dag i veckan. 88 procent läste dagstidningar minst fem dagar i veckan. För 2009 är procentsiffrorna 89 respektive 75 procent. 1986 läste 8 procent kvällstidningar på nätet, jämfört med 28 procent 2009. För morgontidningarna var resultatet 2 respektive 18 procent. Den regelbundna, totala läsningen av kvällstidningar på papper har sjunkit stadigt från runt 40 procent 1986 till 16 procent 2009. (Journalisten)

Mediekoncentrationen skadar demokratin

Ordförande för amerikanska Newspaper Guild-CWA Bernard Lunzer, sade vid en föreläsning på ett FCC-workshop om korsägande mellan radio/tv och tidningar att mediekoncentrationen är kvalitetsjournalistikens fiende – och i praktiken demokratin. Han menar att de flesta bolagssammanslagningar görs i syfte att effektivisera och detta innebär mindre innehåll, färre journalister och mindre mångfald av såväl innehåll som personal. Det är viktigt att pröva nya mediemixar, men om allt FCC göra är att ta bort korsägningsbegränsningen helt kommer det inte att alls bidra till att bibehålla eller främja kvalitetsinformation. Istället kommer det att skynda på slutet för journalistiken samtidigt som man lyckas upprätthålla ett kassaflöde för somliga. (Editor&Publisher)

Bäst i mediedebatten

Dags att lägga ned presstödet

Protesterna har varit många mot att Nationalde-

mokraternas tidning Nationell Idag fått statligt presstöd på 2,3 miljoner kr. Problemet är inte att "motbjudande" publikationer får statsstöd. Hela presstödet har överlevt sig självt. Det är dyrt, ineffektivt och godtyckligt skriver Dagens Nyheter på ledarplats.

Martin Ahlquist (Fokus) lämnar sin plats i Pressstödsnämnden i protest mot att den enligt lagen inte får ta hänsyn till "vare sig tidningens politiska inställning eller dess ställningstagande i enskilda frågor". Som positiv förebild framhåller han sändningstillståndet för SVT och SR: Där "vågar man" ta ställning till innehållet. Men det handlar inte om "att våga", för jämförelsen med etermedierna haltar. Hela begreppet public service har sin grund i att etermedierna verkat på en monopolmarknad. Frekvensutrymmet var från början starkt begränsat. Det var inte möjligt att låta alla som så önskade starta egna radiosändningar. Därmed utgjorde sändningstillstånden en begränsad, gemensam samhällstillgång. I och med att det var ett slags privilegium att få sända var det också rimligt att staten ställde vissa krav, bland annat om innehållet.

DN skriver att med presstödet ville under 1960- och 1970-talet Socialdemokraterna och Centerpartiet rädda sina egna tidningar från att gå under. Även om reglerna formellt inte tog någon hänsyn till partifärg kom reglerna att utformas så att systemet, med Svenska Dagbladet som tydligt undantag, fungerade som ett stöd till de s- och c-märkta tidningarna. Partiintresset präglade systemet. Men det fanns vid den tiden också principiella argument för någon typ av statligt stöd. En våg av tidningsdöd svepte över landet. Det var verkligen en demokratisk förlust att allt fler orter blev utan tidning och att andra som haft flera fick nöja sig med en enda. Att den tekniska utvecklingen ledde till allt högre tryckkostnader gjorde också att det inte fanns något större hopp om att de utslagna tidningarna skulle ersättas av nya.

I dag är situationen en annan. Teknikutvecklingens flod har vänt. Internet har sänkt de skyhöga startkostnaderna för daglig skriftlig opinionsbildning till nära noll. Vem som helst kan nu ha sin egen blogg eller ge ut en enkel nättidning. Bara ett fåtal når masspublik. Men hindren är inte längre av strukturell, teknisk art. Därmed har det starkaste argumentet för statligt presstöd fallit.

Dessutom vet vi i dag att presstödet aldrig blev särskilt effektivt. Tidningsdöden fortsatte trots mångmiljonstödet. På senare år har en strukturomvandling gjort att många stödtidningar kommit att inkorporeras i större koncerner. Så nu går stora delar av presstödet till ägare som på andra orter

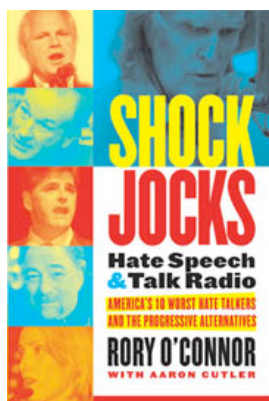
ger ut tidningar med en dominerande ställning.

Felet är inte att staten är alltför kyligt objektiv när den delar ut presstödspengar. Så länge innehållet i tryckta skrifter inte strider mot lagen ska staten inte lägga sig i. Felet är att hela presstödsystemet har överlevt sig självt. Det är inte bara kostsamt, utan också ineffektivt och godtyckligt skriver Dagens Nyheter (DN 24/4 2010).

lästips

Mediesverige 2010

har nu utkommit. Täcker alla medier med ca 312 sidor statistik och analys. Man kan bl.a. läsa om bildkulturens utveckling i det mobila samhället, koncentrationsformer på den svenska mediemarknaden, litteraturens nya och gamla medier samt sociala medier – myter och möjligheter. Kan beställas på <http://www.nordicom.gu.se/>

Shock Jocks: Hate Speech and Talk Radio

av veteranen bland mediekritiker och Emmyvinnaren Rory O'Connor. Här kan man läsa nakna beskrivningar om de tio värst högerextrema radioprattarna i USA bl.a. Michael Savage, Bill O' Reilly, Rush Limbaugh, Glenn Beck och Don Imus. Boken belyser den politiserade och ofta faktamässigt ifrågasatta radioprattarvärld som dominerar en stor del av USA:s eterutrymme. Under täckmanteln "ytttrandefrihet" döljer sig kvinnohat, rasism och mäniskoförakt. Man kan också läsa om vilka försök som görs av progressiva krafter att försöka få eter-tid. Boken kan beställas på

<http://www.mediachannel.org/re2/indexstore.php>

Läs också **Noam Chomsky Listens to Talk Radio** på <http://shockjocks.org/>

evenemang

Argentina: AMARC 10

Antalet icke-kommersiella Community radiostationer i världen växer snabbt och är betydligt fler än privata, kommersiella alternativ. Den första Community radio startade för 60 år sedan i just Sydamerika. Den tionde världskonferensen för Community radio hålls också där. 400 verksamma inom sektorn i mer än 100 länder förväntas delta på AMARC 10, the Tenth World Conference of Community Radio Broadcasters 8-13 november 2010 i La Plata, Argentina.

För mer uppdaterad information och registrering: <http://amarc10.amarc.org>

Stockholm: Radiopuls 2010

Teracom bjuder in till årets radioseminarier 25 maj kl. 13-17. på hotell Courtyard Marriott, Kungsholmen Stockholm därefter mingel i Radiobaren mellan 17-20. Anmälan senast 20 maj. Hela programmet på <http://www.teracom.se/radiopuls>

Stockholm: Om direktsänd TV via datanät

Roland Axelsson från Intinor föreläser om att sända TV med fasta IP-nät, mobila 3G-nät och mobila Wimax-nät. Tekniken finns redan och Intinor har flera kunder som använder den. Datanät skapar nya och spännande möjligheter att sända TV kostnadseffektivt. På LLB:s seminariedag 17 maj City Conference Center Norra Latin, Stockholm. Bokning på http://www.llb.se/llb_sem_10.php

WORLD SUMMIT ON
MEDIA FOR CHILDREN AND
YOUTH JUNE 14-18 2010
KARLSTAD SWEDEN

Karlstad: Internationell konferens om medier för barn och ungdom

Mer än 180 olika sessioner. Hålls i Karlstad 14-18 juni. Registrering måste göras senast 10 maj. <http://www.wskarlstad2010.se/>